174. MEKTUP

١٧٤ – ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الرَّابِعُ وَالسَّبْعُونَ وَالْمِائَةُ : اِلَى الْخَوَاجَهْ اَشْرَفَ الْكَابِلِيِّ فِى بَيَانِ اَنَّ وَالِهِى هَذَا الطَّرِيقِ لاَ يَتَسَلَّونَ بِهَذِهِ الْمَعِيَّةِ وَلاَ يَطْمَئِنُّونَ بِهَذَا الْبُعْدِ الْمُشَابِهِ بِالْقُرْبِ بَلْ يَطْلُبُونَ قُرْبًا يُشْبِهُ الْبُعْدَ وَوَصْلاً يُشْبِهُ الْهَجْرَ وَبَيَانِ وَاقِعَتِهِ الَّتِى رَآهَا ... الخ ﴾

قَدْ وَصَلَ مَكْتُوبُ اَخِينَا الْأَعَزِّ وَحَيْثُ كَانَ مُنْبِئًا عَنْ مَحَبَّةِ الْفُقَرَاءِ وَالاِلْتِجَاءِ اِلَى هَذِهِ الطَّائِفَةِ صَارَ مُوجِبًا لِلْفَرَحِ "**اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ**" نَقْدُ الْوَقْتِ وَمِصْدَاقُ الْحَالِ وَلَكِنْ يَنْبَغِى أَنْ يُعْلَمَ اَنَّ وَالِهِى هَذَا الطَّرِيقِ لاَ يَتَسَلَّونَ بِهَذِهِ الْمَعِيَّةِ وَلاَ يَطْمَئِنُّونَ بِهَذَا الْبُعْدِ الْمُشَابِهِ بِالْقُرْبِ بَلْ يَطْلُبُونَ قُرْبًا يُشْبِهُ الْبُعْدَ وَوَصْلاً يُشْبِهُ الْهَجْرَ لاَ يُجَوِّزُونَ التَّسْوِيفَ وَالتَّأْخِيرَ وَيَجْتَنِبُونَ التَّعْطِيلَ وَالتَّأْجِيلَ وَلاَ يُصْرِفُونَ نَقْدَ وَقْتِهِمْ اِلَى مُزَخْرَفَاتٍ بَاطِلَةٍ وَلاَ يُتْلِفُونَ رَأْسَ مَالِ عُمْرِهِمْ فِى مُمَوَّهَاتٍ عَاطِلَةٍ وَلاَ يَكْتَفُونَ مِنَ الشَّرِيفِ بِالْخَسِيسِ وَلاَ يَلْتَفِتُونَ اِلَى الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِ تَارِكِينَ لِلْمَرْضِيِّ النَّفِيسِ وَلاَ يَبِيعُونَ اَنْفُسَهُمْ بِلُقَيْمَاتٍ سَمِينَةٍ لَذِيذَةٍ وَلاَ يُبَدِّلُونَ حَظَّ الْعُبُودِيَّةِ بِأَلْبِسَةٍ رَقِيقَةٍ مُزَيَّنَةٍ وَيَرَوْنَ تَلْوِيثَ تَخْتِ السَّلْطَنَةِ بِقَاذُورَاتِ التَّعَلُّقَاتِ عَارًا وَيَتَحَاشَوْنَ مِنْ اِشْرَاكِ اللاَّتِ وَالْعُزَّى فِى مُلْكِ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَيَعُدُّونَهُ شَنَارًا (**أَيُّهَا الْأَخُ**) اِنَّ الْمَطْلُوبَ كُلَّهُ هُنَا هُوَ الدِّينُ الْخَالِصُ "**اَلاَ لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ**" لاَ يُجَوِّزُونَ فِيهِ ذَرَّةً مِنَ الشَّرِكَةِ "**لَئِنْ اَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ**" فَيَنْبَغِى اَنْ تَتَأَمَّلَ سَاعَةً فِى اَحْوَالِكَ فَاِنْ تَيَسَّرَ هَذَا الدِّينُ الْخَالِصُ فَبُشْرَى لَكَ وَاِلاَّ فَيَنْبَغِى تَفَكُّرُ عِلاَجِ الْوَاقِعَةِ وَتَدْبِيرُهَا قَبْلَ وُقُوعِهَا وَالْوَاقِعَةُ الَّتِى كَتَبْتَهَا هِىَ مِنْ ظُهُورِ الشَّيْطَانِ وَتَصَرُّفِهِ الْبَاطِلِ وَهَذَا الْقِسْمُ مِنْ ظُهُورِهِ وَتَصَرُّفِهِ كَثِيرُ الْوُقُوعِ بَيْنَ الطَّالِبِينَ وَلاَ بَأْسَ فِيهِ "**اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ**

ضَعِيفًا" فَانْ ظَهَرَ ثَانِيًا يَنْبَغِى دَفْعُ ذَاكَ الْمُفْسِدِ بِتَكْرَارِ كَلِمَةِ التَّمْجِيدِ "لاَحَوْلَ وَلاَقُوَّةَ الاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ" وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى وَالْتَزَمَ مُتَابَعَةَ الْمُصْطَفَى عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ أَتَمُّ الصَّلَوَاتِ وَأَكْمَلُ التَّسْلِيمَاتِ .

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Hâce Eşref el-Kâbilî'ye[331] yazılmış olup bu yolun dîvânelerinin (tutkunlarının) maiyyet (beraberlik) ile tesellî olmamalarını, yakınlığa benzeyen uzaklık ile tatmin olmayıp aksine uzaklığa benzeyen yakınlığı ve ayrılığa benzeyen vuslatı talep etmelerini ve gördüğü vakıanın açıklamasını içermektedir.

Aziz kardeşimizin mektubu ulaştı. Dervişlere olan muhabbetten ve bu tâifeye sığınmaktan sözediyordu. Sevinci mûcib oldu.

"Kişi sevdiği ile beraberdir"[332] hadîsi vaktin kazancı ve bu halin ifadesidir. Ancak bilinmeli ki bu yolun tutkunları bu beraberlikle yetinmez ve bu yakınlığa benzeyen uzaklık ile tatmin olmazlar. Aksine uzaklığa benzeyen yakınlığı ve ayrılığa benzeyen vuslatı isterler.

İhmalciliği ve ertelemeyi câiz görmeyip tembellikten ve tecîlden kaçınırlar.

Zaman sermayesini bâtıl süslerle tüketmezler.

Ömür sermayelerini tembelleştirici sahteliklerle yok etmezler.

Değerli bir şey dururken küçük şeylerle yetinmezler. Razı olunan değerli bir şeyi terk ederek gazaba uğramış bir şeye iltifat etmezler.

Yağlı ve lezzetli lokmacıklar karşısında kendilerini satmazlar. Kulluktan aldıkları hazzı ince ve süslü elbiselere değişmezler.

Bu saltanat tahtını mâsivâ ilgilerinin kir ve pislikleriyle kirletmeyi ar kabul ederler.

Lât ve Uzzâ'yı Hakk Subhânehû'nun mülküne ortak etmekten sakınırlar ve bunu bir alçaklık addederler.

Kardeşim,

---

[331] Farsça asıl metinde bu zâtın adı Hâce Muhammed Eşref Kâbilî olarak geçer.
[332] Bu hadis için bkz., C. 1, Mektup 24.

Buradaki bütün maksat hâlis dini elde etmektir. *"İyi bil ki, hâlis din yalnız Allâh'ındır."* (Zumer, 3). Dinde şirkin bir zerresini bile câiz görmezler. *"Eğer (Allah'a) ortak koşarsan bütün amelin boşa gider"* (Zumer, 65).

Durumlarını bir süre gözden geçirmelisin. Şayet hâlis dîne ulaştıysan müjdeler olsun sana, yoksa (sözünü ettiğin) vâkı'a[333] gerçekleşmeden önce tedavisini düşünüp tedbirini alman gerekir.

Mektupta yazmış olduğun vâkı'a şeytanın eseri ve bâtıl tasarrufudur. Tâlipler/Sâlikler arasında Şeytanın bu tür etkisi ve tasarrufu çoğunlukla olur. Bunda bir beis yoktur. Önemli bir durum değildir. *"Çünkü şeytânın hilesi zayıftır."* (Nisâ, 76).

Eğer o vâkı'a tekrar zuhûr ederse *kelime-i temcîdi (lâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîmi)* tekrarlayarak o fesatçıyı kovmak gerekir.

Selam hidayete tabî olana ve Mustafa'nın (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yoluna sımsıkı sarılana olsun.

KELİME ANLAMI

174. ≺ اَلْمَكْتُوبُ الرَّابِعُ وَالسَّبْعُونَ وَالْمِائَةُ **Yüz yetmiş dördüncü mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى الْخَوَاجَهْ اَشْرَفْ الْكَابِلِيِّ **Kâbilli Hâce Eşref'e** *(Ne hakkındadır?)* فِى بَيَانِ **Şunun beyanı hakkındadır ki;** اَنَّ وَالِهِى هَذَا الطَّرِيقِ **Bu yolun tutkunları** لَا يَتَسَلَّوْنَ **Teselli bulmazlar** *(Ne ile?)* بِهَذِهِ الْمَعِيَّةِ **Bu mâiyyet (beraberlik)'le** وَلَا يَطْمَئِنُّونَ **Tatmin de olmazlar** *(Ne ile?)* بِهَذَا الْبُعْدِ الْمُشَابِهِ بِالْقُرْبِ **Yakınlığa benzeyen bu uzaklıkla** بَلْ يَطْلُبُونَ **Aksine ararlar** *(Neyi?)* قُرْبًا يُشْبِهُ الْبُعْدَ **Uzaklığa benzeyen yakınlığı** وَوَصْلًا يُشْبِهُ الْهَجْرَ **Ve ayrılığa benzeyen kavuşmayı** *(Daha ne hakkındadır?)* وَبَيَانِ وَاقِعَتِهِ الَّتِى رَآهَا ... اِلخ **Ve gördüğü vâkıanın tabiri hakkındadır** ≻

[333] Vâkı'a: Misâl ya da hitap yoluyla o âlemden kalbe gelen mânâ, mübeşşire (İbn Arabî). Halvette zikir ve ibâdetle meşgul olan sâlik kendini kaybedip çevresiyle ilgisini kesince bazı hakikatlere vakıf olur. Uyku ile uyanıklık arasında vaki olan bu hale *vâkı'a* denir. Vâkı'a sâlikin mânâ aleminde gördüğü şeylerdir. Bir çeşit rüya görmeye benzer. Fakat ondan farklıdır. *Sûrî vâkı'ayı* kafir de mümin de görebilir. *Mânevî vâkı'ayı* sadece mümin görür. (N. Râzî, Mirsadu'l-İbad, Kâşânî.), zikr. Prof. Dr. Süleyman, Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, s. 555, Marifet Yayınları, İstanbul 1999.

وَحَيْثُ كَانَ مُنْبِئًا قَدْ وَصَلَ مَكْتُوبُ اَخِينَا الْاَعَزِّ Çok kıymetli kardeşimizin mektubu ulaştı Ve haber vermiş olduğu için *(Neden?)* عَنْ مَحَبَّةِ الْفُقَرَاءِ Fakirlere olan sevgiden *(Daha neden?)* وَالْاِلْتِجَاءِ اِلَى هَذِهِ الطَّائِفَةِ Ve bu topluluğa ilticanızdan (haber verdiği için) صَارَ مُوجِبًا لِلْفَرَحِ Sevince neden oldu "اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ" "Kişi sevdiğiyle beraberdir" (hadisi) نَقْدُ الْوَقْتِ Vaktin sermayesi وَمِصْدَاقُ الْحَالِ Ve bu halin göstergesidir وَلَكِنْ يَنْبَغِى أَنْ يُعْلَمَ Ancak bilinmesi gerekir ki; اَنَّ وَالِهِى هَذَا الطَّرِيقِ Bu yolun tutkunları لاَ يَتَسَلَّوْنَ Teselli bulmazlar *(Ne ile?)* بِهَذِهِ الْمَعِيَّةِ Bu mâiyyet (beraberlik)'le وَلاَ يَطْمَئِنُّونَ Tatmin de olmazlar *(Ne ile?)* بِهَذَا الْبُعْدِ الْمُشَابِهِ بِالْقُرْبِ Yakınlığa benzeyen bu uzaklıkla بَلْ يَطْلُبُونَ Aksine onlar ararlar *(Neyi?)* قُرْبًا يُشْبِهُ الْبُعْدَ Uzaklığa benzeyen yakınlığı وَوَصْلاً يُشْبِهُ الْهَجْرَ Ve ayrılığa benzeyen kavuşmayı لاَ يُجَوِّزُونَ İzin vermezler *(Neye?)* اَلتَّسْوِيفَ اَلتَّعْطِيلَ وَالتَّأْجِيلَ İhmal ve ertelemeye وَيَجْتَنِبُونَ Ve kaçınırlar *(Neden?)* وَالتَّأْخِيرَ (Görevlerini) tatil etmekten ve ileriye atmaktan وَلاَ يَصْرِفُونَ Ve harcamazlar da *(Neyi?)* نَقْدَ وَقْتِهِمْ Vakit sermayelerini *(Neye?)* اِلَى مُزَخْرَفَاتٍ بَاطِلَةٍ Sahte güzelliklere وَلاَ يُتْلِفُونَ Ve telef de etmezler *(Neyi?)* رَأْسَ مَالِ عُمْرِهِمْ Ömür sermayelerini *(Nerede?)* فِى مُمَوَّهَاتٍ عَاطِلَةٍ Boş saçmalıklar peşinde وَلاَ يَكْتَفُونَ Yetinmezler de *(Neye karşılık?)* مِنَ الشَّرِيفِ Yüksek olana karşılık *(Ne ile?)* بِالْخَسِيسِ Düşük olanla وَلاَ يَلْتَفِتُونَ İlgi de göstermezler *(Neye?)* اِلَى الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِ Gazaba uğramış (dünyaya) *(Nasıl?)* تَارِكِينَ Terk ederek *(Neyi?)* لِلْمَرْضِىِّ النَّفِيسِ Razı olunmuş değerli (âhireti) وَلاَ يَبِيعُونَ اَنْفُسَهُمْ Kendilerini satmazlar da *(Neye karşılık?)* بِلُقَيْمَاتٍ سَمِينَةٍ لَذِيذَةٍ Yağlı ve lezzetli lokmacıklara karşılık وَلاَ يُبَدِّلُونَ Değiştirmezler de *(Neyi?)* حَظَّ الْعُبُودِيَّةِ Kulluğun verdiği hazzı *(Ne ile?)* بِأَلْبِسَةٍ رَقِيقَةٍ مُزَيَّنَةٍ İnce ve süslü elbiselerle وَيَرَوْنَ Ve görürler *(Neyi?)* تَلْوِيثَ تَخْتِ السَّلْطَنَةِ Saltanat tahtını kirletmeyi *(Ne ile?)* بِقَاذُورَاتِ التَّعَلُّقَاتِ (Başka şeylere) tutkunluk pislikleriyle *(Ne görürler?)* عَارًا Utanç verici وَيَتَحَاشَوْنَ Ve sakınırlar *(Neden?)* مِنْ اِشْرَاكِ اللاَّتِ وَالْعُزَّى Lat ile Uzza (putlarını) ortak etmekten *(Neye?)* فِى مُلْكِ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ

Hak Sübhânehû'nün mülküne وَيَعُدُّونَهُ Ve bunu sayarlar *(Ne sayarlar?)* شَنَارًا Şerefsizlik, alçaklık (أَيُّهَا الْأَخُ) Ey Kardeş! اِنَّ الْمَطْلُوبَ كُلَّهُ هُنَا Burada istenen şeyin tamamı هُوَ الدِّينُ الْخَالِصُ O sadece halis bir dindir اَلَا "İyi biliniz ki; لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ" Halis din, yalnız Allah'a aittir" لَا يُجَوِّزُونَ فِيهِ Din hususunda izin vermezler *(Neyi?)* ذَرَّةً مِنَ الشِّرْكَةِ Ortaklığın bir zerresine bile "لَئِنْ اَشْرَكْتَ "Eğer (Allah'a) ortak koşarsan لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ" And olsun ki (bütün) amelin boşa gider" فَيَنْبَغِي اَنْ تَتَأَمَّلَ Öyleyse düşünmen gerekir سَاعَةً Bir süre *(Ne hakkında?)* فِي اَحْوَالِكَ Hallerin hakkında فَانْ تَيَسَّرَ Şayet nasip olduysa *(Ne?)* هَذَا الدِّينُ الْخَالِصُ Bu halis din فَبُشْرَى لَكَ Sana müjdeler olsun وَاِلَّا Yoksa فَيَنْبَغِي Gerekir *(Ne?)* تَفَكُّرُ عِلَاجِ الْوَاقِعَةِ Bu hadisenin çaresini düşünmek وَتَدْبِيرُهَا Ve tedbirini almak *(Neden önce?)* قَبْلَ وُقُوعِهَا Başa gelmeden önce وَالْوَاقِعَةُ الَّتِي كَتَبْتَهَا Yazmış olduğun vâkıa ise هِيَ مِنْ ظُهُورِ الشَّيْطَانِ O, Şeytan'ın görünmesi وَتَصَرُّفِهِ الْبَاطِلِ Ve geçersiz bir tasarrufudur وَهَذَا الْقِسْمُ Bu çeşit مِنْ ظُهُورِهِ وَتَصَرُّفِهِ Şeytan'ın görünme ve tasarrufu كَثِيرُ الْوُقُوعِ Çok olur *(Nerede?)* بَيْنَ الطَّالِبِينَ Sâlikler arasında وَلَا بَأْسَ فِيهِ Bunda bir sakınca yoktur "اِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ "Şüphesiz Şeytan'ın hilesi كَانَ ضَعِيفًا" Zayıftır" فَانْ ظَهَرَ ثَانِيًا İkinci bir defa görünürse يَنْبَغِي دَفْعُ ذَاكَ الْمُفْسِدِ Bu fesatçıyı kovmak gerekir *(Nasıl?)* بِتَكْرَارِ كَلِمَةِ التَّمْجِيدِ Temcid (övme, yüceltme) kelimesini tekrar ederek *(O kelimeden bedel;)* "لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ "Güç ve kuvvet اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ" Sadece üstün ve yüce olan Allah'ın yardımıyladır" (sözünü tekrar ederek وَالسَّلَامُ Selam عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى Hak yola tâbi olana وَالْتَزَمَ Ve de sımsıkı sarılana olsun *(Neye?)* مُتَابَعَةَ الْمُصْطَفَى Hz. Muhammed Mustafa'ya tâbi olmaya عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ Ona ve ehline أَتَمُّ الصَّلَوَاتِ En eksiksiz dualar وَأَكْمَلُ التَّسْلِيمَاتِ Ve en mükemmel selamlar olsun.

